

องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

COMPONENTS OF TRAVELING TO CHAO SAM PHRAYA NATIONAL MUSEUM
IN THE PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ศศิประภา บุคดี¹ จารุวรรณ ศักดิ์สมบุญ² และจुरีรัตน์ นองหว้า³
Sasiprapa Buddee¹ Jaruwana Saksomboon² and Jureerat Nongwa³

^{1,2} นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{1,2} Student, Bachelor of Arts Program in Tourism Management, Faculty of Management Sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage.

³ Lecturer, Bachelor of Arts Program in Tourism Management, Faculty of Management Sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage.

E-mail ¹sasiprapa.bud@vru.ac.th ²jaruwana.sak@vru.ac.th ³jureerat@vru.ac.th

Received January 13,2023
Revised March 28,2023
Accepted April 23,2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ทดสอบเครื่องมือโดยการตรวจค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) และค่าความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F-Test หรือ (Anova) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความดึงดูดใจมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ พิพิธภัณฑสถานที่มีการจัดนิทรรศการโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินชมได้อย่างทั่วถึงและเข้าใจง่ายเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นมาของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีความเป็นมาเชื่อมโยงกัน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุนักท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา นักท่องเที่ยว

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the components of traveling to the Chao Sam Phraya National Museum, the Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 2) to compare the components of travel according to the personal factors of tourists visiting Chao Sam Phraya National Museum, the Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The sample group was 400 Thai tourists visiting the Chao Sam Phraya National Museum in the Phra Nakhon Si Ayutthaya province. In this present study, a questionnaire with the acceptable criteria of IOC values and reliability values was used in order to gather the data. The statistics used to analyze the data were descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, and F-test or ANOVA. The findings showed that female students, aged 21-30 years, bachelor's degree, single status, and earn less than 15,000 baht a month were the majority of tourists in this study. The opinions on components of travel to Chao Sam Phraya National Museum in the Phra Nakhon Si Ayutthaya province, as a whole, were at a high level. When considering each aspect, it was found that the attractiveness was at the highest average score, followed by accessibility and facilities respectively. The results of the hypothesis testing showed that the age differences of tourists resulted in different opinions towards the facilities with statistically significant at the 0.05 level.

Keywords

Tourism Element, Chao Sam Phraya National Museum, Tourists

ความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันการแข่งขันในตลาดโลกได้ให้ความสำคัญในการนำเอาวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งสอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่นิยมและเติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ปิดให้บริการชั่วคราว ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิต และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไป (จิระพงศ์ เรืองกุล พิชาทัทธ งามสิน และปกรณ์ โอภาสวิทยารักษ์, 2565) รวมถึง

อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป คือ ต้องการเรียนรู้ ความดั้งเดิม (Indigenesness) หรือความเป็นของแท้ (Authenticity) ของชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (นุชนารล รัตนสูงศักดิ์ชัย, 2554) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจมากขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับแรงดลใจหรือสิ่งกระตุ้นให้เดินทางไปเพื่อสังเกต เรียนรู้ มีประสบการณ์ร่วม การตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรม รวมถึงงานสร้างสรรค์ ประเพณี ขนบธรรมเนียม กิจกรรมต่าง ๆ และพิพิธภัณฑ์ ส่งผลให้กระแสรท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีการตื่นตัว อย่างมาก ทำให้พิพิธภัณฑ์ช่วยยกระดับประเทศให้มีฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้และ กระตุ้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้กับประเทศได้ (Silberberg, 1995) และกลายเป็นจุดดึงดูด ทางการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ตอบโจทย์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความสนใจพิเศษ ทางมรดกวัฒนธรรม (Daskalaki, 2020) และถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้รวมกว่า 1,500 แห่ง กระจายตัวอยู่ ทั่วทุกภูมิภาค และมีตัวเลขเติบโตอย่างต่อเนื่องจากข้อมูลจำนวนพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของศูนย์ มนุษยวิทยาสิรินธร โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15 หรือมากกว่า 200 แห่ง เทียบกับปี พ.ศ. 2556 หรือเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันความสนใจของนักท่องเที่ยวกำลังเปลี่ยนไปและหันมาเที่ยว พิพิธภัณฑ์ทั้งเพื่อเป็นจุดพักผ่อนหย่อนใจ จุดท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ตลอดจน เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนสำหรับเด็กและเยาวชน (บ้านเมือง, 2561) โดยเฉพาะจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ดินแดนสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์ทั้งด้านประวัติศาสตร์และ โบราณสถาน ที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศสนใจเข้ามาเยี่ยมชมตลอดทั้งปี และเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงเป็นอันดับ 4 ของประเทศ มีสถานที่ท่องเที่ยวทางพิพิธภัณฑ์และ แหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญของไทย ทำให้องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้มีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ประกาศขึ้นทะเบียน อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้เป็นเมืองมรดกโลกในนามนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563) โดยมี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอันทรงคุณค่าที่มีบทบาท สำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สามารถสร้างความประทับใจและดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ จำนวน 18,859 คนต่อปี (กรมศิลปากร, 2565) เป็นพิพิธภัณฑ์ทองคำที่ใหญ่ที่สุด และดีที่สุดในประเทศไทยที่รวบรวมโบราณวัตถุล้ำค่าต่าง ๆ ไว้มากมาย มีอาคารจัดแสดงเครื่องทอง โบราณสมัยกรุงศรีอยุธยามากถึง 2,244 รายการ (ศรีณยู นกแก้ว, 2565) นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาและถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติเจ้าสามพระยายังคงต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวทางพิพิธภัณฑ์ และ หาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับ ความดึงดูดใจของพิพิธภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ การเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและต้องการ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนา

เพื่อยกระดับพิพิธภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ และมีมาตรฐานเทียบเท่าพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ รวมถึงเพื่อสร้างวัฒนธรรมในการเที่ยวพิพิธภัณฑ์ อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้และเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย และนำข้อมูลไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

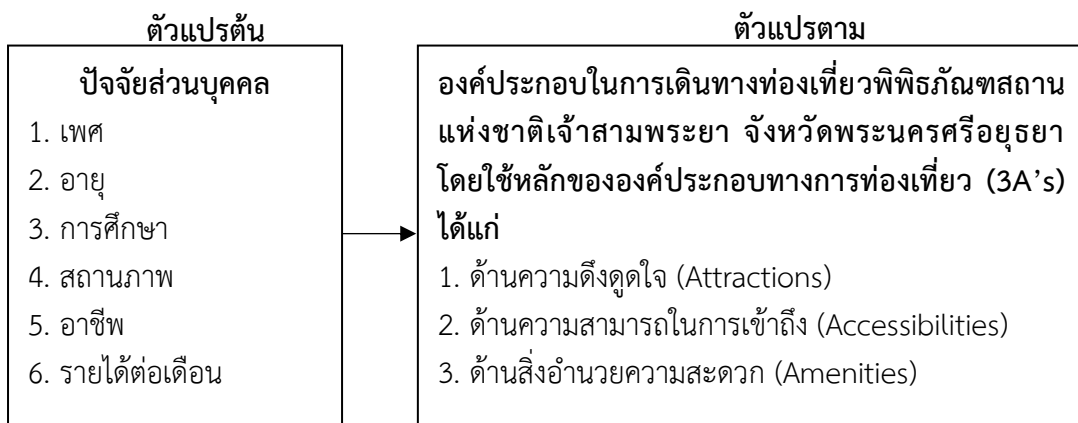
1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน ส่งผลต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

1. องค์ประกอบในการท่องเที่ยว (3A's) หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้พิจารณาหรือประเมินแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือกที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้องค์ประกอบทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านความดึงดูดใจ (Attractions) หมายถึง ความน่าสนใจของการจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์สถานเจ้าสามพระยา ความสวยงามของโบราณวัตถุ

ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑ์ เช่น เครื่องทองจากกรุวัดราชบูรณะ พระบรมสารีริกธาตุจากวัดมหาธาตุ พระพุทธศิลาขาวสมัยทวารวดี เป็นต้น

1.2 ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) หมายถึง ความสะดวกในการคมนาคมมายังในพิพิธภัณฑ์สถานเจ้าสามพระยา มีความสะดวก การเข้าชมในแต่ละห้องมีความสะดวก ป้ายบอกทางมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ยานพาหนะมีความปลอดภัย เส้นทางการท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวมาพิพิธภัณฑ์อย่างชัดเจน

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่แก่นักท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์สถานเจ้าสามพระยาแต่ละจุดบริการ มีร้านอาหารให้บริการในบริเวณพิพิธภัณฑ์ มีลานจอดรถที่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว และมีห้องน้ำที่สะอาดถูกสุขลักษณะ

2. พิพิธภัณฑ์สถาน หมายถึง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ตั้งอยู่ที่ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่จัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ค้นพบในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาองค์ประกอบในการเดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้หลักขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (3A's) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว

(Pike Steven, 2008) กล่าวถึงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์และการนำเสนอ ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกองค์ประกอบการท่องเที่ยวอย่างน้อย 3 ประการ (3A's) ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ (Attractions) (Dickman, 1996) กล่าวว่า เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่าง ๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และโด่งดัง โดยทั่วไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าจะมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจและมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้ความดึงดูดใจของพิพิธภัณฑ์อาจรวมไปถึงสิ่งที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ห้องจัดแสดงต่าง ๆ สภาพแวดล้อมโดยรวมทั้งภายในและภายนอก ค่าใช้จ่ายเข้าชม และระยะเวลาในการเข้าชมของพิพิธภัณฑ์ด้วย

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความสะดวกสบาย ที่เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยว

โดยพิจารณาจากระยะทางมาสู่แหล่งท่องเที่ยว ความสะดวก ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น ทั้งนี้ความสามารถในการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ยังรวมถึงมัคคุเทศก์หรือนักสื่อความหมายที่จะช่วยดำเนินงานกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ที่มีปฏิสัมพันธ์แก่ผู้เข้าชม การสร้างความเพลิดเพลิน การนำเสนอข้อมูลสู่คนทุกกลุ่มแทนการจัดแสดงวัตถุที่ไม่สามารถนำวัตถุกรรมเทคโนโลยีมาใช้ได้ด้วย

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยววันขึ้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวหมายถึง สรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางของนักท่องเที่ยวให้การเดินทางเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยปกติสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์ คือ การบริการต่าง ๆ จากทางบุคลากรเจ้าหน้าที่ การมีสถานที่ภายในที่เพียงพอต่อการเข้าใช้เพิ่มเติม เช่น ห้องสุขา ร้านอาหาร ที่นั่งพักผ่อน ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของพิพิธภัณฑ์ด้วย

ดังนั้น จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงเลือกใช้อำนาจองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความดึงดูดใจ (Attractions) ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เนื่องจากมีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด 18,859 คนต่อปี (กรมศิลปากร, 2565) และได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และทดสอบความเชื่อมั่นจำนวน 30 ชุด มีค่าเท่ากับ 0.88 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลออนไลน์ (Online) จำนวน 300 ชุด เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยอยู่ในช่วงการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในสถานที่ท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เคยไปท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา และเก็บข้อมูลในพื้นที่ (Offline) จำนวน 100 ชุดโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

3. วิเคราะห์ข้อมูลข้อความในรูปแบบตรวจสอบรายการ โดยหาค่าความถี่แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ แบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย F-Test หรือ Anova โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยการแปลผลระดับความคิดเห็นตามองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้มาตรวัดของ Likert Scale 5 ระดับ และแปลค่าคะแนน คือ 4.21 – 5.00 มากที่สุด, 3.41 – 4.20 มาก, 2.61 – 3.40 ปานกลาง, 1.81 – 2.60 น้อย และ 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.25 อายุ 21-30 ปี จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 สถานภาพโสด จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 84.25 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 และมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงในตารางที่ 1-4 ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความดึงดูดใจ

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความดึงดูดใจ (Attractions)			
1.1 เป็นแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์	4.35	0.67	มากที่สุด
1.2 ห้องจัดแสดงพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท ปางประทานเทศนา ศิลปะทวารวดี สวยงามเหมาะสม	4.27	0.66	มากที่สุด
1.3 การออกแบบและการแบ่งโซนสำหรับการจัดนิทรรศการ ที่ดี เข้าใจง่าย	4.26	0.68	มากที่สุด
1.4 ห้องจัดแสดงเครื่องทองวัดมหาธาตุและห้องวัดราชบูรณะ สวยงาม เหมาะสม	4.25	0.66	มากที่สุด
1.5 ห้องจัดแสดงเศียรพระพุทธรูปสำริด เศียรพระพุทธรูป สำริด ศิลปะอุทอม ที่ได้จากวัดธรรมิกราชสวยงาม	4.24	0.67	มากที่สุด
1.6 ห้องจัดแสดงครุฑโขมเรือไม้จำหลักปางกรมมูทราใช้เป็น หัวเรือสมัยกรุงศรีอยุธยา สวยงาม เหมาะสม	4.23	0.68	มากที่สุด
1.7 สภาพแวดล้อมภายนอกมีความสะอาด สวยงาม	4.21	0.71	มากที่สุด
1.8 สภาพแวดล้อมภายในพิพิธภัณฑ์มีความสะอาด สวยงาม	4.21	0.71	มากที่สุด

1.9 ค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา มีความเหมาะสม	4.20	0.72	มาก
1.10 เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงแห่งแรกในต่างจังหวัด	4.19	0.72	มาก
1.11 เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ในการใช้แสงสีในการนำเสนอให้ดูน่าสนใจ	4.19	0.71	มาก
1.12 ใช้ระยะเวลาในการเข้าชมเหมาะสม	4.18	0.70	มาก
รวม	4.23	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความดึงดูดใจ (Attractions) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เป็นแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ห้องจัดแสดงพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท ปางประทานเทศนา ศิลปะทวารวดี สวยงามและเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.66) และการออกแบบและการแบ่งโซนสำหรับการจัดนิทรรศการที่ดี เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถในการเข้าถึง

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities)			
2.1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาตั้งอยู่ใจกลางเมืองอยุธยา	4.24	0.68	มากที่สุด
2.2 มีแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายทางเว็บไซต์และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ	4.19	0.73	มาก
2.3 ที่ตั้งใกล้กับถนนสายหลัก ง่ายต่อการเดินทาง	4.18	0.71	มาก
2.4 มีจุดสังเกต ป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.18	0.71	มาก
2.5 แหล่งข้อมูลจากแผ่นพับ/โปสเตอร์/สแกน QR Code เหมาะสมเข้าใจง่าย	4.15	0.71	มาก
2.6 ข้อมูล ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์มีความทันสมัย สอดคล้องกับช่วงเวลา	4.14	0.76	มาก
2.7 การเดินทางมีหลากหลายเส้นทาง ทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถตุ๊กตุ๊ก Grab car	4.14	0.69	มาก
2.8 การเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาความสะดวก	4.12	0.73	มาก
รวม	4.17	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาตั้งอยู่ใจกลางเมืองอยุธยา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ มีแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายทางเว็บไซต์และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.73) และที่ตั้งใกล้กับถนนสายหลัก ง่ายต่อการเดินทาง มีจุดสังเกตป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)			
3.1 มีป้ายสื่อความหมายในพิพิธภัณฑสถานชัดเจน	4.16	0.76	มาก
3.2 มีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน หย่อนใจ	4.14	0.73	มาก
3.3 สถานที่จอดรถเพียงพอ เหมาะสม	4.11	0.75	มาก
3.4 มีจุดทิ้งขยะให้สำหรับนักท่องเที่ยวเหมาะสม เพียงพอ	4.07	0.78	มาก
3.5 ห้องน้ำมีความสะอาด	4.06	0.79	มาก
3.6 มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่น่าสนใจ	4.03	0.81	มาก
3.7 มีจุดบริการรับฝากของเพียงพอ	4.03	0.80	มาก
3.8 มีร้านอาหารและเครื่องดื่มหลากหลายเพียงพอ	3.99	0.80	มาก
3.9 มีสัญญาณ Wi-fi ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.88	0.96	มาก
รวม	4.05	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีป้ายสื่อความหมายในพิพิธภัณฑสถานชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ มีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน หย่อนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.73) และสถานที่จอดรถเพียงพอ เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลรวมทั้ง 3 ด้าน

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความดึงดูดใจ (Attractions)	4.23	0.55	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities)	4.17	0.57	มาก

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	4.05	0.64	มาก
รวม	4.15	0.58	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความดึงดูดใจ (Attractions) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.57) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว	ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย					รายได้ต่อเดือน
	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ	อาชีพ	
1.ด้านความดึงดูดใจ (Attraction)	0.62	0.36	0.70	0.52	0.75	0.60
2.ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities)	0.31	0.22	0.54	0.40	0.57	0.79
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	0.25	0.05*	0.96	0.08	0.58	0.43

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี กลุ่มอายุ 21-30 ปี และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี และกลุ่มอายุ 21-30 ปี มีความคิดเห็นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี และกลุ่มอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

องค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านความดึงดูดใจ (Attractions) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เป็นแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ มีห้องจัดแสดงพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาทปางประทานเทศนา ศิลปะทวารวดี สวยงามและเหมาะสม และมีการออกแบบและการแบ่งโซนสำหรับการจัดนิทรรศการที่ดี เข้าใจง่าย กล่าวคือ ทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเดินชมได้อย่างทั่วถึงและเข้าใจง่ายเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นมาของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีความเป็นมาเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา เน้นการสร้างประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกัน การสร้างการพักผ่อนหย่อนใจให้กับนักท่องเที่ยวทุกรูปแบบยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นักรบ นาคสุวรรณ (2565) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการในเรื่องการจัดแสดงหรือสิ่งดึงดูดใจโดยรวม คือ ต้องการให้การจัดแสดงดูน่าสนใจ เช่น โบราณวัตถุ วัตถุล้ำค่า ควรจัดแสดงแบบมีเรื่องราวและคำบรรยายทั้งตัวหนังสือและสื่อต่าง ๆ ให้เข้าใจง่ายและต้องมีหลายภาษา รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี คุ่มรักษา (2563) ศึกษาเรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑสถานสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเออร์ชั่นวาย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยการเรียนรู้อดีต อารยะธรรมต่าง ๆ ถือเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่าการจัดแสดงนิทรรศการที่หลากหลาย น่าสนใจ ทันสมัย ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และควรมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนมากขึ้น ตามแต่ละยุคสมัย เพื่อช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาตั้งอยู่ใจกลางเมืองอยุธยา มีแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายทางเว็บไซต์และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ที่ตั้งใกล้กับถนนสายหลัก ง่ายต่อการเดินทาง และมีจุดสังเกตป้ายบอกทางที่มีความชัดเจน กล่าวคือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาตั้งอยู่ใจกลางเมืองจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก มีแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายทางเว็บไซต์ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลในสื่อออนไลน์มากขึ้น และสะดวกต่อการค้นหาศึกษาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ได้ทุกที่ทุกเวลา และมีป้ายบอกทางที่ทำให้คนที่สัญจรไปมามองเห็นป้ายบอกทางได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การส่งมอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตปัจจุบัน องค์ความรู้ใหม่ ๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญของการเข้าถึงพิพิธภัณฑสถานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ จันทร์หมื่น (2562) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A'S ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมืองจังหวัดน่าน พบว่า การตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ด้านคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีป้ายทางหลวงบอกทางอย่างชัดเจน

สภาพถนนมีมาตรฐาน สามารถรองรับยานพาหนะของนักท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบเส้นทางถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกและมีไฟส่องสว่าง มีระบบการขนส่งที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ และ นุชนาถ นรินทร์ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวพืชรักบี้ท้องถิ่น พบว่า ด้านการสภาพการเดินทางมีสภาพที่ปลอดภัย มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและมีป้ายสัญลักษณ์ตามจุดต่าง ๆ ภายในพืชรักบี้บอกอย่างชัดเจน ทำให้เดินทางเป็นไปได้อย่างสะดวก

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อพืชรักบี้สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีป้ายสื่อความหมายในพืชรักบี้สถานชัดเจน เข้าใจง่าย มีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อนหย่อนใจ และมีสถานที่จอดรถเพียงพอ กล่าวคือ ทางพืชรักบี้มีการจัดการด้านการบริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยว โดยมีป้ายอธิบายข้อมูลเบื้องต้นของโบราณวัตถุไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ข้อมูลความเป็นมาของโบราณวัตถุแต่ละชิ้นยังมีการทำให้สะดวกสบายมากขึ้นโดยการสแกนคิวอาร์โค้ดจะมีลิงก์ข้อมูลโซ่วบนหน้าจอมือถือสามารถกดเข้าไปอ่านข้อมูลความเป็นมาของโบราณวัตถุได้ มีการทำข้อมูลภาษาต่างชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และยังมีพื้นที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อนหย่อนใจ พืชรักบี้สามารถนำพื้นที่ว่างในบริเวณของพืชรักบี้มาทำพื้นที่สำหรับ Co-working Space เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการใช้พื้นที่สำหรับการศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้การออกแบบภูมิทัศน์บริการและการส่งมอบบริการในพืชรักบี้สำหรับนักท่องเที่ยวต้องเน้นความสะดวกสบาย การพักผ่อนหย่อนใจ มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านของที่ระลึก และเทคโนโลยี รวมถึงพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวที่พิการทุกรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ฤดีสถิต (2563) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องมาจากหากภายในวัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวย่อมส่งผลให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาร่วมทำกิจกรรมภายในวัดได้ เช่น มีห้องน้ำที่สะอาด มีสถานที่จอดรถเพียงพอ และมีการรักษาความปลอดภัยสำหรับการเดินทางมาทำบุญ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร เสถียรอุดร (2561) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การคมนาคมมายังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกและปลอดภัย ป้ายบอกทางมายังเกาะเกร็ดมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย สถานที่จอดรถเพียงพอ (บริเวณลานจอดรถวัดสนามเหนือ) เรือโดยสารข้ามฟากระหว่างเกาะเกร็ดกับฝั่งมีความปลอดภัย เส้นทางการท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ดมีความชัดเจนและสะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยว ระยะเวลาแต่ละรอบของเรือข้ามฟากใช้เวลาเดินทางมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปนกรณ์ ทองคำนุช เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์ และอรรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิขยกุล (2564) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพืชรักบี้ในประเทศไทยด้วยแนวคิดพืชรักบี้จุดหมายปลายทาง พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการในพืชรักบี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การบริการในด้านการเป็นพื้นที่พักผ่อนที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด อาทิ ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า

ระบบน้ำประปา ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจจัดนิทรรศการ ธุรกิจจัดเลี้ยงภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. การเปรียบเทียบองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพัชร์ กาญจนรัตน์ และกุลพิชญ์ โภไคยอุดม (2563) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยของลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง 4 ปัจจัย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้นที่ส่งผลต่อความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกัน คือ ปัจจัยด้านอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ธร ตั้งภาณุกุล (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ด้านอาชีพ แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 พิพิธภัณฑ์ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านสื่อความหมายต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

1.2 พิพิธภัณฑ์ควรมีการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดของพิพิธภัณฑ์

1.3 พิพิธภัณฑ์ควรมีการร่วมมือกับภาควิชาการจากสถาบันต่าง ๆ เพื่อศึกษา ค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงพิพิธภัณฑ์ให้เป็นไปตามหลักสากล

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบในการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวทางพิพิธภัณฑ์โดยแยกองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอก เช่น ห้องจัดแสดง ภูมิทัศน์ และการบริการอื่น ๆ เพื่อสอดคล้องและให้ทันกระแสของสังคมในปัจจุบันในการท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2565). **ระบบฐานข้อมูลแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม**. สืบค้นจาก <https://mis.finearts.go.th/Default.aspx>.
- จิระพงศ์ เรื่องกุน พิชาทพัทธ์ งามสิน และปรกรณ์ โอภาสวิทยารักษ์. (2565). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: กรณีนักท่องเที่ยวที่เข้าพักแรม XYZ รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา. **วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**. 3(1), 39-50.
- ฐาปกรณ์ ทองคำนุช เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์ และอรวรรณ ศิริสวัสดิ์ อภิชัยกุล. (2564). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยด้วยแนวคิดพิพิธภัณฑ์จุดหมายปลายทาง. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 15(1), 38-52
- ณัฐพัชร์ กาญจนรัตน์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม. (2563). องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. **วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ**. 21(2), 283-294.
- ดวงใจ ฤดีสถิต. (2563) **องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดือนใจ จันทร์หมื่น. (2562). **การศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A'S ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นักรบ นาคสุวรรณ. (2565). ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี**. 16(2), 20-34.
- นุจนาถ นรินทร์. (2560). **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14**. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
- นุชนารถ รัตน์สูงค์ชัย. (2554). **มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม**. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพ
- บ้านเมือง. (2561). **เปิดสถิติคนไทยสนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น**. สืบค้นจาก <https://www.banmuang.co.th/news/education/116939>.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ผุสดี คัมรักษา. (2563). **การจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มนต์ธร ตั้งภาณุกุล. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยว**

- ชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก. ปทุมธานี:
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิไลพร เสถียรอุดร. (2561). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔**. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ศรัณยู นกแก้ว. (2565). **เปิดพิพิธภัณฑ์เครื่องทอง ที่ดีที่สุดในไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา**. สืบค้นจาก https://www.sarakadeelite.com/arts_and_culture/gold-treasures-of-ayutthaya/.
- Daskalaki, V. V., Voutsas, M. C., Boutsouki, C. & Hatzithomas, L. (2020). Service quality, visitor satisfaction and future behavior in the museum sector. **Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing**. 6(1), 3-8.
- Dickman, S. (1996). **Tourism: An Introductory Text**. 2nd ed. Sydney: Hodder Education.
- Pike, Steven D. (2008). **Destination Marketing : an integrated marketing communication approach**. Butterworth-Heinemann, Burlington, MA.
- Silberberg, T. (1995). Cultural tourism and business opportunities for museums and heritage sites. **Tourism management**. 16(5), 361-365.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.

ประวัติแนบท้ายบทความ

	<p>Name and Surname: Sasiprapa Buddee Highest Education: B.A. (Tourism Management) University or Agency: Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage. Field of Expertise: Tourism Management Address: 16/12132 Moo 10 Khlong Nueng, Khlong Luang, Pathumthani 12120</p>
	<p>Name and Surname: Jaruwan Saksomboon Highest Education: B.A. (Tourism Management) University or Agency: Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage. Field of Expertise: Tourism Management Address: 51 Moo 2 Ban Pong, Wiang Papao, Chiang Rai 57170</p>
	<p>Name and Surname: Jureerat Nongwa Highest Education: M.A. (Tourism Management) University or Agency: Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage. Field of Expertise: Tourism Management Address: 1 Moo 20 Khlong Nueng, Khlong Luang, Pathumthani 13180</p>